

ROZUMIENIE ZE SŁUCHU. Tekst do przeczytania na egzaminie – wersja C i D STANISŁAW LEM¹

Stanisław Lem jest najczęściej czytany na świecie polskim pisarzem – w 41 krajach sprzedano 27 milionów jego książek. Za granicą zawsze był bardziej ceniony niż w kraju.

Urodził się w 1921 roku we Lwowie, w rodzinie lekarskiej, w domu pełnym książek. Najbardziej lubił atlasy anatomiczne ojca. Jako dziecko robił eksperymenty, konstruował maszyny elektryczne i wynalazł kilka niepotrzebnych gadżetów, np. maszynę do rozcinania ugotowanej kolby kukurydzy. W powieści *Wysoki Zamek*, sam o sobie pisał, że był małym potworem i terroryzował otoczenie. Jadał tylko wtedy, kiedy ojciec stojąc na stole, na przemian otwierał i zamykał parasol. Pisać nauczył się już w czwartym roku życia, ale jako mały chłopiec nie miał niczego rewolucyjnego do zakomunikowania. Z czasem się to zmieniło, a gdy chodził do gimnazjum, uznano go za najinteligentniejsze dziecko w Galicji.

Zdał maturę i zaczął studiować medycynę. W 1939 roku wybuchła II światowa i najpierw Lwów zajęły wojska sowieckie, a dwa lata później wkroczyli tam Niemcy. Wówczas student medycyny zaczął pracować jako spawacz w niemieckiej firmie. W tym też okresie dowiedział się, że nie jest Aryjczykiem. Chociaż jego przodkowie byli Żydami, jednak on nie miał pojęcia o judaizmie, ani o kulturze żydowskiej. Dopiero nazistowskie ustawodawstwo uświadomiło mu, kim jest z pochodzenia, ale mimo to on i jego rodzina uniknęły uwięzienia w getcie dzięki fałszywym dokumentom. Po wojnie zastanawiał się, czy kontynuować studia medyczne, skończył je jednak, ale nie przystąpił do ostatniego egzaminu.

Przez krótki okres czasu zajmował się pracą naukową. Debiutował niemal równocześnie powieścią *Człowiek z Marsa* (1946) i artykułami naukowymi o genetyce i Łysence (1947). Następne powieści wydawał niemal co roku i szybko zyskał popularność, ale teksty wychodziły ocenzone. Cenzura uważała, że za mało w nich optymizmu związanego z przyszłością. Z upływem czasu coraz bardziej niepokoił go pozbawiony kontroli rozwój techniczny, dostrzegał w nim mnóstwo zagrożeń.

Wydał około 50 książek - powieści lub zbiorów opowiadań i esejów, pisał też wiersze. Pojawiły się przekłady oraz adaptacje filmowe i telewizyjne jego dzieł, doktoraty i książki na jego temat.

Nie wszyscy wierzyli, że Lem istnieje naprawdę. Philip K. Dick (jeden z niewielu, o których Lem wyrażał się pozytywnie, bo nie cenił anglosaskiej fantastyki), uważał, że Lem to grupa pisarzy działających na zlecenie KGB, i starająca się przejąć kontrolę nad amerykańską fantastyką i opinią publiczną. Dick nie mógł uwierzyć, że tak różne powieści, na tak wiele tematów, mogły wyjść spod pióra jednego pisarza. O swoich podejrzeniach zawiadomił nawet FBI.

Lem do końca życia interesował się światem, filozofią, nauką, polityką i mnóstwo czytał. Był zafascynowany komputerami i Internetem, ale pisał wyłącznie na maszynie. Był niezwykle pracowity. Wstawał codziennie około czwartej rano, niekiedy nawet wcześniej, od świtu dom wypełniał stukot jego maszyny do pisania. W gabinecie, którego wszystkie ściany były zastawione regałami z książkami, znajdowały się liczne sterty maszynopisów.

Pisarz zmarł na serce 27 marca 2006 roku. Pochowany jest zgodnie z wolą rodziny na katolickim Cmentarzu Salwatorskim w Krakowie.

¹ Na podstawie Biblioteka Gazety Wyborczej, Justyna Wodzisławska, *Stanisław Lem Kongres Futurologiczny*, Agora S.A. 2008.